

1997-1998 ADALET YILI AÇIT KONUTMASI– Mehmet UYGUN – Yargıtay Birinci Başkanı

Onur günümüzü şereflendiren sizleri saygıyla selamlıyorum. Yüce ve kutsal çatımıza hoşgeldiniz... Ülkemizin ve ulusumuzun; aydınlık yarınlar için tüm yetkili ve görevlilerden, herkesten, haklı beklentilerinin olduğu bir dönemde 1997-1998 adli yılını açıyorum. Yargımızın bu beklentilerden üzerine düşenleri, şaşmaz ilkelerimizden ödün vermeksizin yerine getirme çabasında olduğunu, namusla teyit edilmiş bir taahhüt olarak yüce ulusumuza ilan ve tekrar ediyorum.Yeni bir adli yıla girerken; emeklilik nedeni ile aramızdan ayrılan meslektaşlarımıza, ulusum ve mesleğim adına esenlik dileklerimizi ve sonsuz minnetlerimizi sunuyorum. Ebediyyen kaybettiğimiz bütün meslektaşlarımızın aziz ve temiz ruhlarını şad ediyor, manevi huzurlarında saygı ile eğiliyorum.

DÜNYAMIZ Büyük acılarla dolu 2. Dünya Savaşı geçeli yarım asır olmasına karşın; insanlık hala ne tam anlamıyla yaşanılır güzelim bir dünyaya, ne de insanca yaşamın tüm beklentilerine ulaşmış değildir. çünkü; insan hakları ve özgürlükler konusu dünyanın gündeminde oldukça ağırlıklı olarak sorun olmaya devam etmektedir. Bu sorunlardan; savaşa, teröre, korkuya ve benzeri her türlü girişimlere insanlık adına DUR!... denilmelidir. Bunlara karşı bütün devletlerce yansız ve etkin ortak bir tavır konulmazsa, insanlık için yüz akı olmayan olayların süregittiği yılların tanıkları ve bahtsız yaşayanları olmaktan kurtulamıyacağız. Barış içinde birarada yaşama konusuna uluslararası kuruluşların gösterdiği çaba ve tutum saygıya değerdir. Ancak, insan hakları ihlallerine karşı önlem alınırken bazan hiçbir ciddi girişimde bululmadığı, çok geç ve yetersiz kaldığı Bosna Hersek faciasında olduğu gibi sık sık görülmektedir. Buna karşın, Körfez Krizi'nde gözlendiği gibi, çok sert tepkilere başvurulduğu da bir ger çektir. İşte bu çifte standarttır. Dileğimiz; 21. Yüzyıl, tüm insanlar için; utancın olmadığı, hakkın ve adaletin gerçekleştiği, insan değerinin bilindiği, maddi ve manevi esenliklerin yaşanarak kucaklandığı bir

yüzyıl olsun. Türk Ulusu da böyle bir insanlık ailesinin, vazgeçilmez eşitlikleri ve paylaşımları olan bir bireyi durumunda bulunsun. Böylece yüce Atatürk'ün "Yurtta Barış, Cihanda Barış" biçiminde ifade ettikleri insanlığın özlemi gerçekleşip yaşama geçsin.

DEMOKRASİ VE HUKUK DEVLETİ Demokratik hukuk devleti; bağlayıcı hukuk kuralları, erkler ayrılığı, yasal güvenceli hak ve özgürlükler, kesin yargı denetimi gibi nitelikleri olan bir devlet biçimidir. Yoğun çabalar ve acı kayıplar karşılığı kazanılan bu ilkeler, korunup geliştirilmelidir. Bu ; insanlığın kendi geçmiş ve geleceğine olan saygısının gereğidir...

DEVLETİMİZ-ULUSUMUZ Anayasamızın başlangıç bölümünde; vatan ve milletin ebediliği ile devletin bölünmez bütünlüğü, Atatürk milliyetçiliği ile inkılap ve ilkelerinin vazgeçilmezliği belirtilip sonraki maddelerinde Türk Devl etinin bir Cumhuriyet olduğu, bu Cumhuriyetin değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez nitelikleri tek sayılıp vurgulanmıştır. Bilinmesi ve kesinlikle uyulması gereken bu esasla r; Türkiye Cumhuriyetinin hem varoluşunun, hem

de ülkesi ve milliyetiyle bölünmez bütünlüğünün mutlak koşullarıdır. Tarihte geçirdiğimiz acı ve ibret dolu deneyimlerimiz, ülkemizin coğrafi konumu, ulusumuzun etnik ve kültürel yapısı ve seçtiğimiz çağdaş y aşam biçimi gözetilerek ; bu ilkelere ödün vermemiz yahut iç veya dış saptırmalara ve saptırmalara karşı duyarsız kalmamız asla mümkün değildir. Çünkü; Anadolu coğrafya olarak tekin bir yer değildir. Yüzyıllar boyu nice kavimler ve devletler bu toprakta varolmuş ve sonra tarihin sayfalarına göçmüştür. Bu tarihi tesbitten hareketle vardığımız sonuç şudur : Ne kimsenin bir karış toprağında gözümüz vardır, ne de kimseye tek taş vermeyiz. Mustafa Kemal Atatürk'ün kurtuluşta tüm dünyaya ilan edip; "Misakı Milli hudutları içinde Türk Vatanı Bölünmez ve Parçalanmaz bir bütündür. Türkiye Cumhuriyeti ilebet varolacaktır (Payidar olac aktır)" biçiminde belirttikleri Cumhuriyetimiz, Ülkemiz ve bu Ülke üzerindeki Ulusal egemenliğimizin paylaşılmazlığı, mutlak değerlerimizdir. Çağların medeniyetlerine beşiklik etmiş bu yerdeki olağan etnik yapı, katman katman oluşan farklı kültürler ve kalıntıları ile, bugünkü teknik sayesinde gittikçe küçülen dünyamızda birarada yaşama zorunluluğu ve insanlara yaşadığı topraklardan çıkarılmazlığın temel hak olarak tanındığı gözetilerek; "bu geçmiş bizim, bu geleceği birlikte paylaşıp yaşayacağız" ilkesi millet bütünlüğümüzün temelidir. "Ne Mutlu Türküm Diyen" özdeyişi de bunun ifadesidir. Anayasamızın ikinci maddesinde; Türk Devleti (ki Cumhuriyettir) Ülkesi ve Milletiyle bölünmez bütündür ifadelerinin özünde de ulusal ve tarihi bu gerçeğe rimiz ve değerlerimiz saklıdır... Cumhuriyetimizin diğer bazı nitelikleri:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ SOSYAL BİR DEVLETTİR

İnsan haysiyetine yaraşır önlemleri almayı, sosyal eşitsizlikleri azaltmayı, ekonomik yönden güçsüzleri koruyacak sosyal güvenlik kural ve kurumlarını geliştirmeyi, anayasal sorumluluk olarak üstlenen devlet, sosyal devlettir. Devletimiz; ulusumuzu esenliğe ulaştıracak bu sorumluluklarını mutlaka gerçekleştirmelidir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ LAİK BİR DEVLETTİR

Toplumun siyasal örgütlenmesi devlettir. Laiklik ise, devletin temel unsuru egemenliğin (Siyasi gücün) kaynağının insan iradesi olduğunun ifadesidir. Egemenliğin kaynağı millet iradesi olunca herkes kanun önünde eşit olur. Dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve benzeri hiçbir nedenle, hiçbir kişi, zümre veya sınıfa ayrıcalık tanınmaz. Kanun önündeki bu eşitlik, din ve vicdan hürriyetini gerektir diğinden demokratik hukuk düzenleri; herkesin vicdan, dini inanç ve düşünce-kanaat hürriyetine sahip olduğunu Anayasamızın da 24 ve 25. maddelerinde yazıldığı gibi kabul eder. Bunun sonucu olarak çağdaş sosyal bilimlerde; vicdan, dini inanç ve kanaata sahip olma hakkı devletin asla karışamayacağı mutlak haklar olarak belirlenirken; dini ayin ve tören yapma hakkı, dini öğrenme ve öğretme, yayma ve dinsel örgü tlenme hakkı mutlak hak olarak sayılmamaktadır. İkinci guruba giren dinsel hakların ulusal ve uluslararası düzenlemelerde genel ahlak-kamu düzeni-devletin varlığını koruma-ulusal bütünlüğü ve egemenliği sürdürme gibi

amaçlarla sınırlı olduğu belirtilmiştir. Dinin, siyaset alanında faaliyet göstermesine izin verilmez. Din adamının devlet yönetmesi mümkün değildir. Zira; her ik iside ayrı ayrı değerlere sahip özgün alanlardır. Türkiye Cumhuriyetinde de bu sınırlamanın dışına çıkılamaz. Devlet varlığımızın ve ulusal sürekliliğimizin temel taşlarından birinin laiklik olduğunu bu millet, çok ibret alınacak olaylarda yaşamış ve görmüştür. Laik Cumhuriyet; Ülkemiz için sadece bir yönetim biçimi değil, aynı zamanda yaşam biçimimiz ve dünya görüşümüzdür. Anayasamızda öngörülen tüm ilkelerin, Atatürk İlke ve İnkılaplarını n korunmasında; hangi yönden ne nam altında gelirse gelsin; bütün aşırı ideolojilerin, taassubun, terörün, çağdaşığa giden yolda önümüze çıkan tüm engellerin aşılmasında YASAL VE ANAYASAL ÇERÇEVEDE OLMAK ÜZERE; başta Atatürk'ün bugünkü halefi Devletimizin Başy Sayın Cumhurbaşkanı-Türk Paramentosu-Türk Yargısı (Hakimi, savcısı, savunucusu)-Türk İdarerecisi-Türk Ordusu-Türk Za bitası-Türk Basını-bütün toplum örgütleri ve aydın Türk Gençliği, ayrımsız Milletçe hepimiz görevliyiz. Bu görevin bilincinde olduğumuzu hatırlamak ve tekrarlamak gereği, bugün de devam etmektedir...

YARGI BAĞIMSIZLIĞI

Hukuk devletinin ve anayasal değerlerin içeriğine yönelince; bağımsız yargı ve onun canlı öznesi hakim ve hakimlik güvencesinin ne kadar önemli olduğu hemen ortaya çıkmaktadır. Kişiler gibi devletin ke ndisi ve organları da haksızlık yapabilir, bunun da yaptırımını belirleyecek gene yargıdır. Haksızlığı görülen hangi organ ve kişi olursa olsun yargı ondan ulus adına hesap sormalıdır. Hukuka bağlılığa istisnalar tanımak, yanlışları ve sorumsuzlukları art ırır ve tehlikeli oluşumlar yaratır. Üzülererek vurgulamak zorundayım ki ;

- Meclis kürsüsü dışındaki milletvekili dokunulmazlığı...
- Yönetim ile toplum arasında güven bunalımına ve hatta gizil kalan suç ve suçluluğu örtmeye kaynaklık ve korumacılık görevi yaptığı ileri sürülen Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun...
- Bankacılığa ayrıcalık tanıyan Bankalar Kanunundaki; haksız zenginleşmeye, topluma yansımaları hiç de iç açıcı olmayan krizlere yolaçan hükümler...
- Ekonomik konularda saptırmalara, vurgun nitelermelerine ve toplumda haksız kazancı ödendirmeye neden olan gümrük ve benzeri ekonomik alandaki ayrıcalıklı düzenlemeler...

İşte bunlar; hukuka bağlılığı zedeleyen istisnaların sadece birkaçıdır. Yasama ve Yürütme Organımız bunları özenle tarayıp, ortadan kaldırmalıdır. Böylece toplumun çok sıkıntı duyduğu birçok olumsuzluğun takip edilemezliği kaynaktan yok edilir. Buna bağlantılı olarak yargı da; sadece sıradan suçlu (sokak suçlusu) ile uğraşiyor biçimindeki toplumun haklı, ancak yargının dışındaki nedenlere dayanan ağır ve üzücü yergilerinden kurtulur.

ADALET

İnsanlığın doğuşundan beri söylenen fakat tanımı yapılırken en çok zorlanılan bir kavramdır. Adaleti algılayamayanlar bile yeri gelince adaletsizlikten yakınır, "adalet yok mu!..." diye haykırır. Adalet, devlete meşruluk kazandıran güçtür. Meşrutiyetinin bu kaynağını unutan siyasal güç (otorite) zaman zaman adalet ve özgürlük aleyhine genişleme eğilimi gösterirse de hukuk devleti bu genişlemeyi önleyici çarkları daima işler durumda tutmalıdır. İnsan onuruna saygılı hiçbir, yönetim, milli irade ile yargıyı karşı karşıya getirmez. Siyasi kuvveti kaba kuvvetten ayıran özelliklerin başında adalet gelir. "YARGILAMA ERKİ YASAMADAN VE YÜRÜTMEDEN AYRILMAMIŞSA ORADA HÜRRİYET YOKTUR. EĞER YARGI ERKİ YASAMA İLE BİRLEŞMİŞSE VATANDAŞIN HAYAT VE HÜRRİYETİ KEYFİLİĞE TABİ OLACAKTIR. YOK EĞER YARGI ERKİ YÜRÜTME ERKİ İLE BİRLEŞİRSE HÜKÜMLER TAHAKKÜME DÖNÜŞÜR." Bu sakıncaları yok etmek için yargı bağımsız olmalıdır. Bağımsız yargı; yeri ve zamanı geldiğinde yasamanın ve yürütmenin kendi mensupları için de sınıllanacak en sakın limandır. Bu kesinlikle böyle bir linmelidir. Siyaset ve hukuk tarihi ve tarihimiz bunu bilmezliğin veya bilmezlikten gelmenin hazin ve ibret verici örnekleriyle doludur. Bu bağlamda Türk Yargısına döndüğümde üzüntülüym... Çünkü; içim gürleyerek, göğsümü gere gere "yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi ülkemde tam ve eksiksiz olarak vardır..." deme mutluluğuna sahip değilim. Her ne kadar Anayasamızın 6-9-11-26-125-138. maddelerine göre yargının ayrı bir erk olduğu, düşünce olarak mevcutsa da, düşünce aşaması aşılmalıdır. Bağımsızlık anayasa ve yasalara sadece hüküm koymakla olmaz. Gerekli hukuki düzenlemeler yapılmalı, bağımsızlık için engel oluşturan yönler giderilmelidir. Aksi halde "Hukuk Devleti" olgusu sözde ve yazıda kalır, özde gerçekleşmez. Ülkemizde yargı bağımsızlığının ve yargıç güvencesinin sözden ve yazıdan öze dönüşmesi için:

- İlk mesleğe alınırken uygulanacak yöntem bağımsızlığa uygun olmalı, yürütmenin (Bakanlığın) yaptığı sınav en az ÖSYM tarafından gerçekleştirilerek güvenilir hale getirilmelidir. Mülakat adı altındaki keyfiliği ileri sürülen, o günkü siyasi görüş tarafından benimsenmiyen adayların elenmesi görüntüsü veren ve mesleğe girişte kuşku yaratıcı bu yöntem kesinlikle terk edilmeli, yasal esaslara bağlanmalıdır.
- Yüksek Hakimler ve Savcılar Kurulunda yürütmenin temsilcileri olan Bakan ve Müsteşarı bulunmalıdır. Aksi halde yürütmenin etkileyciliği kaçınılmazdır. Bu etki, yaşanıla ve görülmektedir.

Kaldı ki Yargıtay ve Danıştay'a üye seçen bu kurulun tabii üyesi durumunda olan müstetar, bu Yüksek Mahkemelere üye seçilme beklentisi içinde olan yüzlerce adaydan birisidir.

- Kurul doğrudan doğruya Yüksek Yargı organlarına yapılan seçimler sonucu oluşmalıdır. Onur başkanı sıfatıyla Cumhurbaşkanı'nın kurula başkanlık etmesi düşünülebilir. Ancak Yüksek Mahkemelerde seçimle belirlenen adaylar arasında birinin Cumhurbaşkanı'nca görevlendirilmesi

her adayı, Cumhurbaşkanına kendini tanıtacak yakın kimse veya siyasi kişi arama gibi meslek ilkeleri ile bağdaşmayan bir çabaya itmekte; Yüksek Makamın da saygınlığına gölge düşürmeye neden olabilecek girişimlere yol açmaktadır. Yasal değişikliklerle bu sakıncalar giderilmelidir.

- Teftiş Kurulu doğrudan kurula bağlanmalıdır. Çünkü; Bakanlığa bağlı ve onun emriyle denetim yapan bir teftiş Kurulunun işlemleri ve müfettişlerinin doldurduğu hal kağıtları, bir hakimin tüm mesleki d eğlendirilmesine esas olan sicilini oluşturmaktadır. Kaldı ki bu sicile dayanan kurul kararları da (hukuk devleti ilkesine aykırı olarak) yargı denetimine kapatılmış durumdadır.
- Bakanlıkça gerçekleştirilen geçici yetkilendirme, meslektaşlarımızca "bakan sürgünü" olarak nitelendirilip algılanmaktadır. Gerçekten böyle midir? Yoksa görevi gereği midir? Bunun ayırımına ulaşmak, b u yetki yürütmede kaldığı müddetçe olası değildir.
- Bağımsızlık için mali kaynak da önemlidir. Kurulun binası, sekreteryası ve bütçesi ayrı olmalı, araç, gereç ve tüm gereksinimler açısından yürütmeye muhtaçlığı ortadan kaldırılmalıdır.
- Adli ve İdari Yargı için ayrı ayrı yüksek kurullar oluşturulması, uzmanlaşma ve tasarruflarda isabet sağlama yönünden önemli ve gereklidir.
- Gündemimi ve gündem gününü bile Bakanın belirlediği bir kurulun hakime kesin güven verici olduğunu, yargı bağımsızlığı ile bağdaşır bulunduğunu savunmak sanırım pek de olası değildir.
- Ayrıca; yargı mercilerinin pul yokluğundan davetiye ve dosyalarını yerlerine gönderemeyip gecikmelerden kaynaklanan sıkıntı ve üzüntü içinde görev yapması, tasarruf tedbiri diye hakim ve savcıya resm i gazete verilmemesi, zorunlu yakıt giderlerinin bile karşılanmaması her halde bağımsız yargının kaderi ve layığı değildir ve olmamalıdır...

Bazı yasalardan kaynaklanan hakim bağımsızlığına ve mesleğin niteliğine uygun düşmeyen iki konuya da değinmek istiyorum.

- Birincisi; Seçim Kanununa getirilen ek madde uyarınca seçimlerde yargı mensupları da aday olabilmekte ve seçilemedikleri takdirde yeniden mesleğe ve Yargıtay üyeliğine dönebilmektedirler. Bu durum, hakimin siyasete karşı yansızlığına ve çevrenin yansızlığa olan inancına ters düşmektedir. Seçim döneminde köy köy dolaşıp, bir partinin propagandasını yapacaksın, iste istemez karşıtlarını eleştirecek, hatta yereceksin; sonradan dönüp, hakimlik kürsüsünde veya Yargıtay Üyeliğinde göreve devam edeceksin. Bu hal en azında, "bu kişi şu

partiden değil miydi?" diye, taraf eşitliğini ve güvencesini sarsmaya yönelik durumlar yaratmaktadır. Kesinlikle giderilmelidir.

- İkincisi; 3056 sayılı Yasanın 36. maddesine göre Yüksek Yargı Organı Mensupları, hakim ve savcılar Başbakanlıkta istihdam edilebilmektedir. Bu kişiler kurumlarına geri dönünce yargıçlık görevlerini sürdürmektedirler. Bu durum, hakimin hiçbir makam ve merciden emir ve talimat alamıyacağı yönündeki evrensel hukuk kurallarına ters düşmektedir.

Herkes kesin tercihini belirlediği yönde ve görevde sürdürebilir. Ancak, hem hakimlik hem siyaset, hem emir alan yüksek bürokratik hem de hakimlik sıfatları birbiriyle asla bağdaşmaz. Yargının ilkelerin e ters düşen bu çarpık olguyu ortadan kaldıracı yasal düzenlemenin gerçekleştirilmesi öncelikli dileklerimizdendir. Yürütmenin sıralanan bütün bu olumsuzluklarına muhatap olabilecek hakimden ve savcıdan; dayanma, direnme ve herşeye rağmen bağımsız davranmasını bekleme, "sen kahramanlık yap" demektir ki buna hiç kimsenin hakkı yoktur. Kahramanlığa gerek kalmadan; güvenceler hayata geçirilirse hakimin kararı sadece hukukun ve vicdanının sesi olarak oluşur. Hakim de insandır. Geleceğine, yaşamına, ailesine ilişkin kaygıları vardır. Bu tür etkilerin karara doğrudan değilse bile dolaylı yansıması adaleti yaralar. Yaralı adalet de adaletsizlik kadar ıstırap vericidir. Mesleki konumumun yüklediği tarihi veballe tüm yasama ve yürütme organı mensuplarına, politika ile uğraşan ve uğraşacak olan tüm kişilere ve kuruluşlara sesleniyorum!... UNUTMAYINIZ Kİ; YARGI BAĞIMSIZ LIĞININ GERÇEKLEŞMESİNDE KISKANÇLIK GÖSTEREN SİYASİLER, ÇEŞİTLİ KRİZ DÖNEMLERİNDE BU BAĞIMSIZLIĞIN YOKLUĞUNUN VE EKSİKLİĞİNİN ACISINI EN ÇOK KENDİLERİ ÇEKMiŞ, ÜLKELERİ VE ULUSLARI DA BUNDAN ÇOK OLUMSUZ BİÇİMDE ETKİLENMiŞLERDİR. TEKRAR EDİYORUM; TARİH VE TARİHİMİZ BUNUN ACI VE İBRET ALINACAK ÖRNEKLERİYLE DOLUDUR... Yargının yalnız yürütmeden gelen değil; her türlü etkiye karşı korunup güven ortamında tutulmasına çalışmalıdır. Bu konuda etkinliği olan özlük haklarına da değinmeden geçemeyeceğim: Bu konuşma ile ilgili Yargıtay Başkanlar Kurulu toplantısında daire bakanı arkadaşlarımdan bir kısmı, akçeli konulara hiç değinilmemesini, kendimiz için para sözü etmemizin hepimizi yaralayıp üzdüğünü haklı olarak belirttiler. Bu görüşe saygı duymamak ve katılmamak mümkün değildir. Fakat; Yargı bağımsızlığının ve yargıç güvencesinin önemli bir dayanağını oluşturan bu konuyla ilgili ilke bazında bazı şeyler söylemeyi gerekli gördüm. Hakim ve savcılar memur ve personel rejiminden çıkarılmalıdır. Çünkü 1961 Anayasasında ve bugünkü Anayasamızın 140. maddesinde "... Hakimlerin ve savcılarının aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin MAHKEMELERİN BAĞIMSIZLIĞI VE HAKİMLİK TEMİNATI ESASLARINA GÖRE AYRI KANUNLA" düzenleneceği yazılıdır. Bu da gösteriyor ki üç erkten biri olan yargı erki mensuplarına, yasama ve yürütmedeki olanaklarla tanınmalı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri ile Yüksek Yargı Organı Üyeleri bu yönden eşit hale getirilmelidir. Diğer meslektaşlarımız da bu esasa dayanan bir sıralama içinde düzenlenmiş mali haklara kavuşturulmalıdır. Bu kurallar kendiliğinden işleyen otomatik bir sisteme

bağlanmalı ve böylece siyasal iktidarlar nezdinde zaman zaman izleme zorunda bırakıldığımız, yargı mensuplarını yaralayan, kamuoyunda saygınlığımızı örseleyen parasal konularda girişimlerde bulunmaktan mutlaka kurtarılmalıyız. Yargıç ve Savcının özlük hakları, maaşının artırılması, kararnameye; yani yürütmenin iki dudağının arasına terk edilmemelidir. Bu hal demokratik hukuk devletinde ne yürütmeye onurdur!... Ne de yargıya revadır!... Yasama ise; önemli bu düzenlemeyi yapmamanın tarihi ağır sorumluluğu ilelebet taşımaktan bir an önce kurtulup yücelmelidir!... Hak dağıtanlar hak arayan durumuna düşürülürse; toplum için, devlet için ve yargının bizzat kendisi için doğacak asla istenmeyen üzücü durumların vebali, herhalde tek başına yargıya yüklenemeyecektir... Bu ağır yükün taşınmasında hakim ve savcının eli-kolu durumundaki diğer personelimizin özlük hakları da, işin ağırlığına en uygun biçimde ve bu göreve gönül verenlerin gö zlerini batka yöne yöneltmeyecek tekilde mutlaka iyilettirilmelidir... Özlük işlerine ilişkin bölümde şu iki noktayı da vurgulamak gerektiğine inanıyorum:

1. Yüksek Mahkemelerin Başkanlarına, örneğin Yargıtay'da maaşta bana sağlanan fark, aynı yargı görevini yapan asli görev sıfatımızdaki " Yargıtay Üyesi" arkadaşlarımdakinden % 30-32 oranında fazladır. Yönetmeliklere tanınan bu aşırı farklılık giderilmeli, sembolik ve tecviz edilebilir oranda olmalıdır. Maddi üstünlük ve ayrıcalık yaratacak bu aşırı farklılık giderilirken, üye ve daire başkanı arkadaşlarımızın da başkana yakın bir miktara mutlaka yükseltilmelidir. Yargıda üstlük sıralaması yoktur... Karara katılan her oy, mutlak eşit ve kutsaldır.
2. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Uyuşmazlık Mahkemesi Anayasada belirlenen görevlerle yükümlü, birbiriyle üstünlük ve öncelik sıralaması gibi hiçbir ilişkilendirme ve değerlendirme yapılmaması mümkün olmayan, her yönüyle eşit durumda Yüksek Mahkemelerimizdir. Üye sayılarının azlık veya çokluğuna, işlerin boyut veya adedine, şu veya bu kimseleri yargılıyor veya yargılayacak olmalarına, yahut kuruluş kaynaklarındaki farklılıklara veya yargılayacak olmalarına, yahut kuruluş kaynaklarındaki farklılıklara veya herhangi sairne dene, ya da ihdas edilerek sığınılacak yapay gerçeklere dayanılarak; üstünlük veya ayrıcalık iddiasında bulunmak veya öyle göstermeye yönelmek yargının iç saygınlığını zedelemek ve Yüksek Mahkemeler arasında kırgınlık ve uyumsuzluk yaratmaktan başka hiçbir sonuç vermez.

Bu nedenle;

- Anayasa Mahkemesi üyelerinin devlet protokolünde ve maaşta diğer yüksek mahkemelerin üyelerinden önde ve diğer yüksek mahkemelerin başkanvekilleri ve daire başkanları ile eşit tutulması;
- Diğer çalışma koşulları, araç, sekreter, donanım, yerleşim ve konut olanakları açısından yaratılan büyük farklılıklar;

İhmal edilenlere gerekli iyileştirmelerin tez elden yapılması suretiyle giderilmelidir. Örneğin; bir Yüksek Mahkemede (Danıştay'da), bir kaç üye bir odada çalışırken, diğerinde (Yargıtay'da) tren kompartımanı gibi dar ve sağlık koşullarına aykırı odalara sığınırken, öbür Yüksek Mahkemede, sekreterli, süit odalı, her üyeye ayrı araba verilerek sağlanan üstün çalıtma kotullarının diğer Yüksek Mahkeme Üyelerinden esirgenmesi, yürütme için derhal giderilmesi gereken bir özürdür. Bir başka örnek; üyelerin ancak 2/3'ü oranında (bu sayıya bodrum ve zemin katlar dahildir) konuta sahip Yargıtayın; sadece Başkanına ve Başsavcısına tanınan villa-konut olanağı, öbür Yüksek Mahkemenin as il-yedek ayrımsız tüm üyelerine tanınmıştır. Böylece yürütme; Yüksek Mahkemelere karşı hangi nedenlerle bilinmez, eşit ve adil olanak tanıma erdeminden kendisini yoksun bırakmıştır. En kısa sürede farklılıkların giderilmesi suretiyle bu erdemlilik gösterilmelidir. Bina konusuna değinirken parantez arasında yetkililere şu hususu da hatırlatmak mesleki bir vicdan borcumdur. Tüm dünyada ADALET-SARAY'LARINDA DAĞITILIR. Bizdeki izbe han köşelerinin, tavanı akan yıkık dökük yerlerin ve benzeri mekanların 21. yüzyıl Türkiye'sinin adalet dağıtılma yerleri olması hazindir...Özlük hakları cümlesinden olmak üzere; yaş haddinden emekliye ayrılan Yüksek Yargı Organı mensuplarına da; geçmiş hizmetlerinin onuruna yakışır, hukuk devletinin saygınlığı ile bağdaşır biçimde, milletve kili emeklilerine sağlanan hak ve olanakların sağlanması da, erklerin eşitliğinin bir gereği ve kendine adalet hizmeti verenlere ülkesinin ve ulusunun vefa göstergesi olacaktır. Bu yönde getireceğimiz önerilerin parlamentomuzdan destek göreceğini umuyorum.

BASIN

Halkın gören gözü, işiten kulağı ve konuşan dili olan basının haber alma, bilgilendirme ve eleştirme görevi demokrasilerin temel güvencelerinden biridir. Kamu için vazgeçilmez bir haktır ve hiçbir şekilde engellenemez. Türk basını son yıllarda hemen hemen her olayı dünya ajanslarına bırakmadan kendisini izleyebilen teknolojisi yüksek ve habercilik dalında kutlanacak başarılarla ulaşmış durumdadır. Tüm özgürlüklerin, yatama hakkının bile sınırının Anayasalarda ve yasalarda gösterildiği gözetilerek basın da amacı dışına çıkmamalı, demokratik toplum düzeninin gereklerine öncü ve örnek olacak biçimde itlevini sürdürmelidir. Basın; siyasetçinin, parlamentonun görevini üstlenmeye yönelmemeli, hele hele halkın sesi olan basın, hakın sesi olan Yargının (adaletin) yerine geçme gibi bir eğilimi kesinlikle göstermemelidir. Aksi halde; toplum sancılarının ve bunlardan yargı da, basın da çok şey kaybeder. Haber; üretilen, yaratılan değil, ulaşılan ve ulaşıp aktarılan basının özkanı, öz kaynağıdır. Haber; gerçek ve güncel olmalı, konu ile anlatım arasında mantıki bağ bulunması gibi nitelikleri taşımalıdır. İddia, hüküm ve infaz içeremez. Hiçbir kişi ve kurumun özel yaşamını, insanlık onurunu ve değerlerini hiçbir sebep ve gerekçeyle, ne basın ne de başka bir kurum örseliyemez, çiğneyemez. İnsanlar için masumluk kesin karinedir. Bu karine yargı kararı ile ortadan kaldırılıp kesin mahkumiyet hükmüne dönüşmedikçe kişiyi suçlu ilan etmeye, haber diye onu teşhir ve bunun sonucu aşağılamaya, ku rallar ve kurumlar rejimi olan demokrasi ve insan hakları asla izin vermez...

Görsel ve yazılı basınımızdan yargı olarak beklediğimiz bir husus, bize ilişkin haberlerin görevimizin niteliğine ve sıfatımıza uygun biçimde verilmesidir. Mutlaka bizden haber verilsin demiyoruz... Ama verilecekse, gereken özenin gösterilmemesinin bizi üzdüğünü gönül burukluğumuzun ifadesi olarak belirtmek isterim.Şöyleki; görsel basınımızda bir Yüksek Mahkemeye seçilen üyeler veya birkaç dairemize seçilen başkanlar, kaçak aranıyor duyurusu gibi resimler yanyana gösterilerek bir cümle ile geçirilen haber haline getiriliyor. Bir Yüksek Yargı Organına Başkan seçimi, yazılı basında iç sayfalarda, çok sıradan ve uygun olmayan haberler arasında, önemi ve özelliği yokedilerek verilebiliyor. Bunlar sevgili basınımıza sitem mesajlarımızdır... Meslek ilkelerine bağlı, insan onuruna saygılı, özverili çalışmalarla, binbir güçlüğü göğüsleyerek asli görevini şaşmadan yapan basınımıza toplumumuzun minneti olacaktır...

HUKUK EĞİTİMİ

Eğitim; Ülkemiz in çözümlenmesinden asla vazgeçilmez ve geciktirilmez ana sorunların başında gelir. İlim-bilim yuvası, geleceğimizin her alanındaki mimarları olacak gençlerimizi yetiştiren devlet üniversitelerimiz ve bu arada hukuk fakültelerimiz, üzülen belirtmeliyim ki; layık oldukları özenden, maddi ve manevi olanaklardan ve destekten yoksundurlar. Üniversitelerimize ayrılan ödenek ile, araştırma görevlisinden profesörüne kadar hepsine tanınan olanak Avrupa Topluluğu ölçütlerinin çok altındadır. Yabancı dil eğitimi yetersiz, hatta yoktur. Öğretim üyeliğine girme ve sürdürme hiç de özendirici ve çekici olmadığı gibi, bazı çekilmezliklerle doludur. Bu olumsuzluklar üniversitelerimizin yetişkin beyinlerini üniversite dışına göç ettirirse bundan ülkenin ve ulusun hangi boyutta kayba uğrayacağını şimdiden görüp söylemek kehanet olmaz sanıyorum. İmrenilecek fiziki şartları, gelişen ortamı ile özel üniversitelerin yanında devlet üniversitelerimiz; ikinci sınıfa itilmenin, üvey evlat durumuna düşürülmenin acıları nı hergeçen gün biraz daha yoğun olarak sızlanarak yaşamaktadır. Bilim yuvalarının bu sızlanmalarına lütfen kulak veriniz!... Filan üniversiteye hukuk fakültesi açtık diye; binasız, hocasız, kütüphanesiz, her türlü eğitim olanaklarından ve sosyal tesisten yoksun, sadece yapılmış bir açılış töreni ve asılmış bir tabeladan ibaret yüksek öğretim kurumu ne öğrencisine, ne görevlisine, ne de yarınlara hiçbir umut ve ışık vermez. Üstelik istenmeyen bir çok çarpıklıkların doğum yeri olur. Bugünkü koşullarda; örneğin binasız Antalya Hukuk Fakültesi, hocasız Erzincan Hukuk Fakültesi çağdaş hukuk eğitimi verebiliyor diyebilir miyiz? En az 30-40 yılda yetkinliğe ulaşmış, sayıları birkaçı geçmeyen hukuk fakültelerimizi çağın tüm olanaklarıyla donatıp en üst düzeyde bilimsell iğe yükseltmeli ve en çok sayıda öğrenci alacak şekilde gerçek verimliliğe kavuşturmanın yolları aranmalıdır. Çünkü gelişen ve hızla kendini gösteren uluslararası ilişkilere; yabancı dil bilen, yetkin, genç hukukçularla katılma aşamasında olduğumuz asla gözardı edilmemelidir.Hak dağıtan ve hak savunan kimseleri yetiştiren hukuk fakülteleri, adalet pınarının gözleridir. Üniversitesi bilimsellikten uzaklaşan ve yetersizleşen bir ülkeye uygarlık ailesi içerisinde yer vermezler. Bizim hedefimiz ise; "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" diyen Mustafa Kemal'in gösterdiği çağdaş uygarlık düzeyi ve ötesidir. Bu yönde çaba gösterenlere ulusumuzun saygısı ve minneti olacaktır... Bazı konulara zamanın elverdiği

oranda belkide sabrınızı taşıracak biçimde kapsamlı değindim. Ancak değinmem gereken daha bir çok konu bulunduğunun da bilincindeyim. Bunların bazılarını satır başlarıyla sunmak istiyorum.

ÜST MAHKEMELER

Bunlar daha sağlıklı bir adalet için uygar ülkelerde bulunan derece mahkemeleridir. Vatantaşa sağlanan yargısal bir güvence ve haktır. Dolaylı olarak Yargıtay'ında bir kısım yükünü üzerinden alacak ve Ya rğıtay'ın asıl olan içtihat yaratma işlevine tam anlamıyla dönmesine katkıda bulunacaktır. Eğer gereğine inanılıp kurulmak istenirse, alt yapının ve kuruluşun sağlanmasına Türk Devletinin gücünün yeteceği kanısındayım...

YASA

Yasama Organı; toplum gereksinimlerini değerlendirerek hızla değişen topluma uyum sağlanacak yasaları ivedilikle çıkarmalıdır. Bu gereklerin neler olduğunu yeri geldiğinde yukarlarda belirttim ve az sonra da sıralayacağım. Bu düzenlemeler; topluma hazır, yargıya işlerlik ve güven kazandıracaktır. Önemli bir örnek: Anayasamızın 14. maddesinde korunması gereken ilkelerimiz ve kurumlarımız tek tek ve özenle vurgulandığı halde, bunları tam gerçekleştirci ve koruyucu yeterli yasal düzenlemeler yoktur . Yaptırıma bağlanmamış Anayasal kavram ve kurumların korunamamasının sıkıntıları, büyük ve sarsıcıdır. Bu yaptırımların neler olacağı ve nasıl düzenleneceği ceza ve anayasa hukukunun en teknik ve titizlik gerektiren konuları olduğu için bu yöndeki ayrıntılara ve önerilere giremiyorum.

AVUKATLIK

Bağımsız yargının savunma kanadı Avukatlık mesleği, Bakanlık vesayetinden kurtarılacak yasal düzenlemelerle gerçek bağımsızlığa sahip kılınmalı, mali ve mesleki yönden güçlü, güvenceli ve statüye kavuştu rulmalıdır.

DİĞER BAZI SORUNLAR

- Adli zabıta kurulup ceza yargılamasına güç ve tez işlerlik kazandırılmalıdır.
- Resmi bilirkitilik kurumu yasallaştırılmalı ve kararlarımıza gölge düşüren kangrenlenmiş bilirkişilik kurumuna neşter vurma zamanının çoktan gelip geçtiği unutulmamalıdır.
- Bazı basit suçlara yalnız idari para cezası yaptırımı belirlenerek konuya işlerlik sağlanmalı, yargının yükü bu yolla da azaltılmalıdır.
- Ceza İnfaz Kurumlarının yönetimi, denetimi ve fiziksel yapılanması amaca uygun hale getirilmelidir. Bu yerler cezaevi olmamalı, olumsuz

veya yıkıcı faaliyetlerin eğitim merkezi durumuna dönüşmesi de önlenmelidir.

Kotullu salıverme, fiilen infaz koruma memurlarına bırakılmaktan kurtarılıp infaz hakimliği denetiminde gerçek niteliğine kavuşturulmalıdır.

- Akçeli davaların ve icra takiplerinin uzamasının önemli nedeni; yasal faiz oranında adi işlerde %30, ticari işler talep halinde % 60-70 arasında reeskont faizli olmasıdır. Banka faiz oranları, döviz ile repo getirileri ve enflasyon oranıyla bunlar karşılaştırıldığında görülüyor ki; yasal faizin düşük olması, kötü niyetli borçlunun alacaklının parasını ucuz fiyatla kullanmayı sürdürmesine ve alacaklısına da "...Canım!... sende mahkemeye git, hakkını alırsın!..." deme cesaretini veren yargı otoritesi ni küçümsetici davranışlara itmektedir. Bu hal ekonomi ve ahlak alanında da yıkıntılara yol açmaktadır. En kısa zamanda bu konuya mutlaka çözüm getirilmelidir.
- San'atın ve bilimin saygın emeğinin karşılığı olan eserleri ve sahipleri sömürülmekten kurtarılmalı, onları tam güvenceye kavuşturan telif hakları ve benzeri yasal düzenlemeler çağdaş boyutta gerçekleştirilmelidir.

GENÇ MESLEKTAŞLARIMA

Hiçbir zaman aklınızdan çıkmasın ki yargı toplumun şah damarıdır. Sen, bu tah damarda akan temiz kan olarak; aklın, vicdanın, anayasanın ve yasaların şaşmaz hizmetlisin. Hem tam tarafsız olmaya ve hem de çevreye bu inancı ve güveni verecek davranışlar içinde bulunmaya mecbursun. Mesleğin yüceliğini tüm benliğinle yaşıyacak, yurttaşlarına da adaletin yüce erdemlerini sunacaksın. Çalışma ve gayretin; en doğru, en çabuk ve en doyurucu adaleti gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır. Sevgi, kin veya benzeri zaafaların kafanda ve kararında asla yeri yoktur. Yeni adli yılda da bu üstün değerlerle yüklü olarak adalet dağıtacağınıza olan inancım tamdır. Bu güven ve bu inançla; bu kürsüden, tüm taşra teşkilatımızı ayrıca ve özellikle selamlıyor ve sevgiyle kuca klıyorum. Çünkü; kutsal cübbelerinizle çıktığınız o yüce kürsü, adalet dağıtımının ana odağı ve kaynağıdır.

SONUÇ

Demokratik hukuk devletinden, hukuksal ilkelerden ve diğer üstün değerlerden söz ettim. Bütün bunlar ADALETİ gerçekleştirmenin aracı olabiliyorsa eğer; yargı saygın, insanlar mutlu, toplum huzurludur. Bu nlar eksikse toplum sancılanır, dalgalanır. Uygarlık çağında, ülkesine ve ulusuna bu sancıları layık görmeye kimsenin hakkı yoktur. Özlemimiz o ki; Ulusumuz ve Ülkemiz onurun çiğnenmediği, gururun yüce tutulduğu, yükselen tüm değerlere sahip olsun. Eğer bizler bunu hazırlama ve yarınlara bırakma sorumluluğunu duymazsak, günümüzü gün etme çabasını önde tutarsak,

gelecek nesiller bizi, iyi olmayan şekilde anacaktır. Umarım bu sorumluluğu; tüm yurtsever aydınlar, ülkenin ve ulusun bütün zinde güçleri, kararları ile son sözü söyleme durumunda olan biz hukukçular yüreğimizde duyar ve gerçekleştirme çabamızı esirgemeyiz.Gönül ister ki hepimiz bu onurdan pay alan insanlar olalım. Aksi halde tarih ve gelecek kuşaklar esef eder, "yazıklar olsun!..." der bize... Bu ağır ve ürpertici tarihi suçlamalara muhatap olmayacağımızı umut ediyorum.Gerçekleşen adaletle dopdolu yeni bir adli yıl için tüm meslektaşlarıma hakkı gerçekleştirirken "alnımız ak, adaletimiz parlak olsun" diyorum... Başkanı olma şeref ve mutluluğunu taşıdığım, ülkemizin en üst düzeyde hukuk uygulama ve yaratma görevini üstlenen ve bu görevleri yerine getirme çabasını içtenlikle taşıyan, en köklü Yüksek Mahkemelerimi zden birisi olan YARGITAY'ımız adına, sizleri en içten ve en derin saygılarımla selamlıyorum...